

FORMAREA COMPETENȚELOR PROFESIONALE ALE VIITORILOR JURIȘTI ÎN CADRUL ORELOR TEORETICE ȘI PRACTICE LA FACULTATEA DE DREPT

Veaceslav PÎNZARI, *Universitatea de Stat „Alec Russo” din Bălți, Republica Moldova*

Rezumat: Misiunea de bază a unei facultăți de drept rezidă în a pregăti specialiști în domeniul științelor juridice, apți să se insereze instantaneu în câmpul muncii și care vor da randamentul maxim în diferitele sfere în care se vor angaja după absolvirea facultății. În acest sens, formarea competențelor profesionale la absolvenții facultăților de drept, reprezintă un deziderat pentru școala superioară din secolul XXI. Unele puncte de vedere proprii asupra faptului cum pot fi atinse aceste performanțe în cadrul orelor teoretice și practice la facultatea de drept, sînt prezentate în materialul ce urmează.

Cuvinte-cheie: *facultatea de drept, competențe profesionale, juriști calificați, metode interactive, stagii de practică.*

Résumé: La mission de base d'une faculté de droit réside dans la préparation des spécialistes en sciences juridiques qui soient en mesure de s'insérer rapidement au marché de travail et qui aient un maximum d'efficacité dans les divers domaines où ils seront embauchés après l'obtention du diplôme. À cet égard, la formation des compétences professionnelles des diplômés en droit est une exigence de l'école supérieure du XXIe siècle. Certaines de nos points de vue sur le fait comment ces performances peuvent être réalisés dans le cadre des cours théoriques et pratiques à la faculté de droit sont présentés dans le matériel qui suit.

Mots-clés: *faculté de droit, compétences professionnelles, juristes qualifiés, méthodes interactives, stages.*

Potrivit opiniei specialiștilor în domeniu, misiunea de bază a unei facultăți de drept rezidă în a pregăti specialiști în domeniul științelor juridice, apți să se insereze instantaneu în câmpul muncii și care vor da randamentul maxim în diferitele sfere în care se vor angaja după absolvirea facultății. În acest sens, formarea competențelor profesionale la absolvenții facultăților de drept, reprezintă un deziderat pentru școala superioară din secolul XXI, lucru instituționalizat și în diferite acte normative, planuri de studii, curricule universitare, strategii etc. atît la nivel național, cît și la nivel internațional.

Pentru a putea vorbi de formarea competențelor profesionale ale viitorilor juriști, în timpul studiilor la facultate, trebuie să stabilim, în primul rînd, ce sînt competențele profesionale sau ce trebuie să înțelegem prin competențe profesionale, în general, iar în al doilea rînd, trebuie să stabilim ce vom înțelege prin competențe profesionale ale juriștilor.

Vom începe studiul nostru prin a prezenta unele accepțiuni ale noțiunii de competență profesională. Așadar, ce este competența profesională, în general? Analizînd literatura de specialitate, am constatat că sînt mai multe accepțiuni ale acestei noțiuni. De exemplu, conform „Ghidului de evaluare a competențelor profesionale” [www.arilog.ro], „*competența profesională reprezintă capacitatea de a aplica, transfera și combina cunoștințe și deprinderi în situații și medii de muncă diverse, pentru a realiza activitățile ce-*

rute la locul de muncă, la nivelul calitativ specificat în standard". Conform aceleiași surse [idem], „*competența profesională este îmbinarea și utilizarea armonioasă a cunoștințelor, deprinderilor și aptitudinilor în vederea obținerii rezultatelor așteptate la locul de muncă*”.

Autorii lucrării citate consideră că a fi competent înseamnă:

- a aplica cunoștințe de specialitate;
- a folosi deprinderi specifice;
- a analiza și a lua decizii;
- a fi creativ;
- a lucra cu alții ca membru al unei echipe;
- a comunica eficient;
- a te adapta la mediul de muncă specific;
- a face față situațiilor neprevăzute [idem].

În afară de literatura de specialitate, noțiunea de competență profesională este utilizată, de asemenea, și în anumite acte normative naționale sau din alte țări. De exemplu, această sintagmă o găsim în legislația României, în „*OUG 129/2000 privind formarea profesională a adulților*”. În conformitate cu art. 5 al acestui act normativ, „*competența profesională reprezintă capacitatea de a realiza activitățile cerute la locul de muncă la nivelul calitativ specificat în standardul ocupațional*”. Competențele profesionale se dobândesc, conform normei legale nominalizate, prin inițiere, calificare, perfecționare, specializare, recalificare noțiuni definite după cum urmează:

- *inițierea* reprezintă dobândirea unor cunoștințe, priceperi și deprinderi minime necesare pentru desfășurarea unei activități;
- *calificarea* reprezintă ansamblul de competențe profesionale care permit unei persoane să desfășoare activități specifice unei ocupații sau profesii;
- *perfecționarea* constă în dezvoltarea competențelor profesionale în cadrul aceleiași calificări;
- *specializarea* este o formă specifică de formare profesională care urmărește obținerea de cunoștințe și deprinderi într-o arie restrânsă din sfera de cuprindere a unei ocupații;
- *recalificarea* constă în obținerea competențelor specifice unei alte ocupații sau profesii, diferită de cele dobândite anterior.

Am determinat, în linii mari, ce semnifică, în literatura de specialitate sau în legislație, noțiunea de „competențe profesionale”, în general. Să încercăm, din cele prezentate anterior, realizarea unei transpuneri ale competențelor profesionale, în general, pe competențele profesionale ale juriștilor, în particular.

În acest sens, în opinia noastră, a fi jurist competent înseamnă:

- a avea cunoștințe fundamentale și de specialitate în domeniul științelor juridice;
- a putea aplica cunoștințele de specialitate, acumulate în timpul studiilor, în diferite situații practice;
- a folosi deprinderile specifice profesiilor juridice, obținute în cadrul stagiilor de practică;
- a analiza actele normative corespunzătoare unei situații concrete și a lua decizii adecvate acestora;
- a fi creativ, putând propune soluții eficiente de rezolvare a unor cazuri aparte;
- a putea lucra cu alții ca membru al unei echipe;
- a comunica eficient atât cu publicul, cât și cu colegii sau superiorii;
- a te adapta la mediul de muncă specific profesiilor juridice;
- a face față situațiilor neprevăzute care se ivesc în activitatea practică.

Șirul calificativelor ar putea continua. Noi o să ne oprim, pentru a încerca o enunțare a modurilor în care ar putea fi formate aceste competențe atât în cadrul orelor teoretice, cât și a celor practice la facultatea de drept.

Astfel, în primul rînd, toți profesorii, dar mai cu seamă cei care au ore la anul întîi, vor trebui să țină cont că mulți dintre studenții abia înmatriculați au vagi cunoștințe despre studiile la universitate, în general, și la facultatea de drept, în special. În aceste condiții, chiar de la primele ore, dascălii vor trebui să le explice studenților, care este specificul studiilor la facultatea aleasă, ce particularități prezintă pregătirea specialiștilor în domeniul dreptului față de alte domenii, care sînt aspectele speciale ale profesiei de jurist, ce responsabilități implică îmbrățișarea acesteia, ce posibilități de angajare în cîmpul muncii vor avea după absolvirea ciclului întîi sau doi, cum vor putea obține anumite specializări sau care sînt posibilitățile și modalitățile de perfecționare a măiestriei profesionale după absolvire etc. Un lucru foarte important, pe care trebuie să-l înțeleagă studenții, chiar de la primele ore, este că studiile la facultatea de drept nu se rezumă numai la învățarea mecanică a unui anumit număr de dispoziții din diferite acte normative. Este o concepție totalmente greșită pe care, din păcate, o au foarte mulți „*comentatori ai fenomenului învățămîntului superior juridic din Moldova*”, dar și mulți doritori de a învăța la această facultate. Profesorii trebuie să le explice studenților că ei, în timpul anilor de facultate, vor studia mai multe discipline afit de cultură

generală, cât și de specialitate, fundamentale sau de specializare, obligatorii sau opționale, care presupun analiza anumitor instituții din domeniul dreptului public sau privat. Într-adevăr, instituțiile date sînt bazate pe anumite acte normative în vigoare la un moment dat, dar aceste acte normative destul de des sînt modificate ori abrogate. De aceea este important ca studentul să cunoască principiile care guvernează instituțiile dreptului, iar aceste cunoștințe să poată fi aplicate eficient, în orice moment, indiferent de actul normativ în vigoare la acea dată. Nu negăm necesitatea cunoașterii la perfecție a legislației Republicii Moldova de către studenți, dar în cadrul procesului didactic accentul se va pune nu numai pe acest aspect, dar și pe pregătirea teoretică fundamentală, care să ofere posibilitate specialistului să interpreteze și să aplice corect actele normative, pe cunoașterea doctrinei juridice, a jurisprudenței naționale și internaționale, pe cunoașterea și interpretarea fenomenelor sociale etc., absolvenții fiind specialiști dezvoltăți multilateral.

Un alt lucru foarte important, asupra căruia vor insista profesorii în cadrul orelor teoretice dar și practice, este limbajul juridic. Astfel, în procesul de predare-învățare studenții vor avea surpriza să vadă că unele noțiuni, ce par în genere cunoscute și care, prin urmare, n-ar pune întrebări în vederea înțelegerii lor să aibă, de fapt, accepții diferite față de limbajul comun. Iată de ce cunoașterea, înțelegerea și utilizarea corectă a terminologiei de specialitate, folosirea termenilor adecvați situațiilor juridice concrete, reprezintă un aspect foarte important în formarea competențelor viitorilor juriști, asupra căruia trebuie să se lucreze în permanență atât în cadrul orelor la facultate, dar și individual.

La începutul fiecărui curs, cadrele didactice vor trebui să prezinte studenților curricula disciplinei, accentuînd care sînt obiectivele materiei date, ce competențe vor fi formate în urma studiului acesteia, ce instituții vor fi analizate la orele de curs sau seminar și care vor fi învățate independent, lucrările căror specialiști urmează să fie consultate în procesul de studiu, ce acte normative stau la baza instituțiilor date etc.

În procesul de predare a materiei atât în cadrul orelor teoretice, cât și a celor practice, profesorii vor utiliza diferite procedee didactice, clasice sau moderne, care să facă procesul de predare-învățare informativ, formativ, interactiv, atractiv, captivant, interesant etc., să nu se rezume numai la redarea conținuturilor, lucru care, de altfel, nu poate fi exclus în totalitate, dar care nu trebuie să eclipseze celelalte metode și procedee didactice. Pentru reușita pregătire a specialiștilor, este indicată utilizarea formei interactive de predare, cînd informația este pusă la dispoziția studenților de către profesor sau studenții singuri prezintă unele informații, apoi ei sînt puși în situația să o analizeze și să o comenteze, să propună soluții și să le aplice în practică la anumite situații concrete. Analiza actelor normative naționale sau străine, elaborarea proiectelor de acte normative, depistarea lacunelor strecurate în legislație și elaborarea propunerilor de *lege ferenda*, analiza doctrinei juridice, studierea jurisprudenței naționale și străine, elaborarea cererilor de chemare în judecată, a diferitor modele de contracte, procese-verbale, rechizitorii, încheieri, decizii, hotărîri sau sentințe judecătorești, participarea la procesele simulate, acordarea consultațiilor specializate în cadrul activității în Clinica Juridică Universitară etc. sînt metodele care pot fi utilizate cu succes în cadrul procesului didactic la facultatea de drept, avînd ca finalitate pregătirea specialiștilor în domeniul științelor juridice de calificare înaltă. Nu trebuie omisă nici activitatea științifică a studenților, or acest aspect este deja unul inerent pregătirii specialiștilor în condițiile moderne. Prin urmare, activitatea în cadrul cercurilor științifice studențești, participarea cu comunicări la conferințele științifice în țară sau peste hotare, publicarea articolelor științifice în revistele de specialitate, participarea la olimpiadele interuniversitare, elaborarea tezelor de an, de licență sau de master reprezintă unele oportunități ale studenților, prin intermediul cărora, sub îndrumarea cadrelor didactice experimentate, să desfășoare și activitatea de cercetare științifică, formînd specialiști de înaltă calificare în domeniul dreptului.

O pregătire teoretică fundamentală solidă, care se realizează sub îndrumarea dascălilor în cadrul orelor de curs, corelată cu asigurarea posibilităților de aplicare în practică a acestor cunoștințe, în cadrul orelor de seminar sau în timpul practicilor efectuate în instituțiile specializate, reprezintă cheia succesului în pregătirea unor specialiști calificați în domeniul științelor juridice. Și dacă probleme deosebite în ceea ce privește pregătirea teoretică a viitorilor juriști, de obicei, nu întîlnim, în privința pregătirii acestora sub aspect practic, adică crearea condițiilor ca aceștia să-și poată demonstra și aplica cunoștințele teoretice în practică, întîlnim destul de multe dificultăți. Aceste dificultăți sînt de ordin diferit, de exemplu:

- nu există cadrul legal adecvat care ar reglementa modalitățile eficiente de realizare a stagiilor de practică de către studenții facultăților de drept în instituțiile și organele specializate; nu este specificată modalitatea încheierii contractelor de practică între student-universitate-instituția specializată;
- nu sînt elaborate indicațiile metodice cu privire la promovarea tuturor tipurilor de practică atât la nivelul licență, cât și la masterat; nu este definitivat modelul caietului de practică;
- nu este stabilită și respectată modalitatea de susținere a examenului de practică etc.

Aceste carențe își lasă, într-un fel, amprenta asupra pregătirii specialiștilor la facultatea de drept, dar, în același timp, reprezintă un factor care ne mobilizează să căutăm modalități de a le înlătura, astfel

Abordarea prin competențe a formării universitare: probleme, soluții, perspective

că activitățile de formare a specialiștilor de o calificare înaltă în domeniul științelor juridice să se deruleze în condiții optime.

Bibliografie:

1. http://www.arilog.ro/fisiere/materiale/Ghid_evaluarea_competentelor_2009.pdf